

ԳՅՈՒՄՌՈՒ ՎԱՎԱՎԱՆՈՒ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄՈԽԻՏՈՐԻՆԳ

2019 սեպտեմբեր - 2020 հուլիս «ԳՅՈՒՄՌՈՒ ԱՌԱՋԸՆԹԱՑ» ԶՅՀԿ ՀԿ
ԳՅՈՒՄՌԻ

Բովանդակություն

Նախաբան, ուսումնասիրման առարկան, ժամկետները, նյութերը, մեթոդները.....	2
Զեկույցում օգտագործված հապավումները եւ դրանց վերծանումները.....	2
Ուսումնասիրված ոլորտի օրենսդրական կարգավորումը	3
Նախապատմություն.....	9
Գյումրու ավագանու 7-րդ գումարման (2016-2021) կազմի ձեւավորումը.....	9
Ավագանու աշխատանքային պայմաններ.....	12
Նստավայր, գործավար, փորձագետ, փոխհատուցում.....	13
Ավագանու խմբակցությունները.....	13
«Բալասանյան» դաշինք, 17 անդամ.....	14
Բարգավաճ Հայաստան կուսակցություն (ԲՀԿ), 8 անդամ.....	14
Հայկական վերածնունդ կուսակցություն (ՀՎԿ), 4 անդամ.....	15
Գաղափարակից լիբերալների այանս կուսակցություն (ԳԱԼԱ), 4 անդամ.....	15
Ավագանու հանձնաժողովների գործունեությունը.....	16
Գյումրու ավագանու հանձնաժողովներն են.....	16
Ավագանու նիստերը.....	19
«Բալասանյան» դաշինքի խմբակցությունը, թվով 17 հոգի.....	22
ԲՀԿ խմբակցությունը, թվով 6 հոգի.....	22
ԳԱԼԱ խմբակցությունը, թվով 4 հոգի.....	22
ՀՎԿ/ՕԵԿ խմբակցությունը, թվով 2 հոգի.....	23
Ավագանու որոշումների ոլորտները եւ բնույթը.....	29
Բացահայտված խնդիրները եւ կարգավորումների առաջարկությունները.....	34

Գյումրու ավագանու գործունեության դաշտային բովանդակություն

Նախաբան, ուսումնասիրման առարկան, ժամկետները, նյութերը մեթոդները

Այս ուսումնասիրությունն իրականացվել է «Գյումրու առաջընթաց» քաղաքացիական հասարակության զարգացման կենտրոն հասարակական կազմակերպության «Երկխոսություն՝ հանուն առաջընթացի» ծրագրի շրջանակներում: Ծրագրի նպատակն է նպաստել Գյումրու Տեղական ինքնակառավարման մարմինների համայնքապետի և ավագանու գործունեության թափանցիկության եւ հաշվետվողականության ապահովմանը՝ դիտարկելով ավագանու որոշումները, դրանց բնույթը, տեսակները, օրինականությունը եւ արդյունավետությունը:

Ավելի վաղ համանման մոնիթորինգի հիման վրա կազմվել է ին երկու այլ գեկույց¹, որոնք ներկայացված են «Գյումրու առաջընթաց» թվականի համացանցային կայքում²: Այս գեկույցը ներառում է Գյումրու ավագանու 2019 թ. աշնանային եւ 2020 թվականի գարնանային նստաշրջաններուն իրականացված գործունեության ուսումնասիրությունը:

Միաժամանակ, այս գեկույցի հիմքում ընկած ուսումնասիրության նպատակներից է եղել վերլուծել 2016 թ. հոկտեմբերի 2-ի ընտրություններով ձեւավորված Գյումրու ավագանու անդամների մասնակցությունը ավագանու նիստերուն ձեւավորման ժամանակից սկսած մինչեւ 2020 թ. հուլիսի 17-ը, բացահայտել գործունեության հետ կապված իրավակիրառական եւ օրենսդրական խնդիրները, բացահայտված խնդիրների լուծման համար առաջարկել կարգավորման մեխանիզմներ: Այս գեկույցի կազմնան համար ուսումնասիրվել է համապատասխան օրենսդրությունը, իրավակիրառական պրակտիկան, Գյումրու ավագանու կանոնակարգը, ընդունած այլ իրավական ակտերը, նիստերին նրանց մասնակցությունը, ավագանու խնդրակցությունների եւ ավագանու անդամների ակտիվությունը եւ գործունեությունը, ինչպես նաև մանուկի իրապարակումները եւ Գյումրու քաղաքապետարանի համացանցային պաշտոնական կայքը: www.gyumricity.am:

Չեկույցում օգտագործված հապավումները եւ դրանց վերծանումները

ՀՀ-Հայաստանի Հանրապետություն
ՏԻՄ-տեղական ինքնակառավարման մարմիններ
ԸՕ-ընտրական օրենսգիրք

ՀՅԿ-Հայաստանի հանրապետական կուսակցություն
ՀՔԴՄ-Հայաստանի քրիստոնեա-դեմոկրատական միություն
ԲՀԿ-«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն
ՀՎԿ-«Հայկական վերածնունդ» կուսակցություն
ՕԵԿ-«Օրինաց երկիր» կուսակցություն
ԳԱԱԸ-Գաղափարակից լիբերալների այսանս
ՍԴ-Սահմանադրական դատարան

Ուսումնասիրված ոլորտի օրենսդրական կարգավորումը

Գյումրու ավագանու եւ ավագանու անդամի գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ Սահմանադրությամբ³ (2015 թ. 9-րդ գլուխ), «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով⁴, Ընտրական օրենսգրքով⁵, Գյումրու ավագանու կանոնակարգով⁶, Գյումրու հանձնաժողովների կանոնակարգերով եւ այլ իրավական ակտերով:

Ըստ ՀՀ Սահմանադրության 179-րդ հոդվածի, տեղական ինքնակառավարումը տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավունքն ու կարողությունն է՝ համայնքի բնակչության շահերից ելնելով, Սահմանադրությանը եւ օրենքներին համապատասխան, սեփական պատասխանատվությամբ լուծելու համայնքային նշանակության հանրային հարցերը:

Տեղական ինքնակառավարումն իրականացվում է համայնքներում:

Ըստ ՀՀ Սահմանադրության 182-րդ հոդվածի, տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները լինում են սեփական՝ համայնքի պարտադիր եւ կամավոր խնդիրների լուծման նպատակով, ինչպես նաև՝ պետության կողմից պատվիրակված: Համայնքի պարտադիր խնդիրները սահմանվում են օրենքով, իսկ կամավոր խնդիրները՝ համայնքի ավագանու որոշումներով: Պետական մարմինների լիազորությունների առավել արդյունավետ իրականացնան նպատակով դրանք օրենքով կարող են պատվիրակվել տեղական ինքնակառավարման մարմիններին: Համայնքի ավագանին օրենքով սահմանված կարգով ընդունում է ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտեր, որոնք ենթակա են կատարման համայնքիտարածքում: Համայնքի ղեկավարը կատարում է համայնքի ավագանու որոշումները, իրականացնում է համայնքի աշխատակազմի ընդհանուր ղեկավարումը: Համայնքի ղեկավարը պատասխանատու է համայնքի ավագանու առջեւ: Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները սահմանվում են օրենքով:

Գյումրու այլառողկության գործադրության սահմանադրության մասին օրենք

3. <http://www.concourt.am/armenian/constitutions/index2015.htm>
4. <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=121578>
5. <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=105967>
6. <http://www.gyumricity.am/Decision2016/Decision.10.11.2016/171.1.pdf>

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ գործող օրենքը ընդունվել է 2002 թվականի մայիսի 7-ին⁷ և մինչեւ այս զեկույցի հրապարակումը փոփոխվել ու լրացվել է նոտավորապես 70 անգամ:

Ըստ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի, Հայաստանում տեղական ինքնակառավարման մարմիններոն են համայնքի ավագանին եւ համայնքի ղեկավարը, որոնք ընտրվում են հինգ տարի ժամկետով: Համայնքի ավագանին համայնքի ներկայացնելու ժամանակաշրջանը՝ նախատեսված լիազորություններ:

Նույն օրենքի 18-րդ հոդվածում սահմանված են ավագանու լիազորությունները: Դրանք են.

- 1) Համայնքի ավագանին սույն օրենքով սահմանված կարգով՝
- 1) ընդունում է իր կանոնակարգը՝ սույն օրենքի պահանջներին համապատասխան.
- 2) սույն օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով ընտրում է համայնքի ղեկավարին.
- 3) սույն օրենքով սահմանված կարգով որոշում է ընդունում համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու վերաբերյալ.
- 4) հաստատում է համայնքի զարգացման ծրագրերը.
- 5) հաստատում է համայնքի բյուջեն, բյուջեի՝ համայնքի ղեկավարի առաջարկած փոփոխությունները և բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվյունը.
- 6) վերահսկում է համայնքի բյուջեի կատարումը և համայնքի ստացած վարկերի ու այլ ներդրավված ֆինանսական միջոցների օգտագործումը.
- 7) սահմանում է համայնքի կամավոր խնդիրները, դրանց լուծմանն ուղղված սեփական լիազորությունները և դրանց իրականացման կարգը՝ համայնքի ղեկավարի ներկայացմանը.
- 8) իր անդամների առնվազն մեկ երրորդի կամ համայնքի ղեկավարի նախաձեռնությամբ ընդունում է հանրաքվե անցկացնելու մասին որոշում.
- 8.1) համայնքի ղեկավարի ներկայացմանը ընդունում է տեղական հանրաքվեի նախապատրաստման և անցկացման ժախսերի ֆինանսավորման մասին որոշում.
- 9) վերահսկողություն է իրականացնում համայնքի ղեկավարի կողմից

իր լիազորությունների իրականացման նկատմամբ.

10) դատական կարգով կարող է վիճարկել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, օրենքներին և համայնքի ավագանու որոշումներին հակասող՝ համայնքի ղեկավարի որոշումները.

11) որոշում է համայնքի ղեկավարի վարձատրության չափը.

12) որոշում է կայացնում միջհամայնքային միավորումներ ստեղծելու մասին, ինչպես նաև առաջարկություն է ներկայացնում պետական լիազորված մարմին՝ այլ համայնքների հետ միավորվելով նոր համայնք ձևավորելու վերաբերյալ.

13) որոշում է կայացնում միջհամայնքային միավորումում իր ներկայացուցիչը նշանակելու վերաբերյալ.

14) որոշում է կայացնում համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման վերաբերյալ.

15) օրենքով սահմանված կարգով որոշում է կայացնում համայնքային հիմնարկների, համայնքի մասնակցությամբ առևտրային և ոչ առևտրային կազմակերպությունների հիմնադրման, վերակազմակերպման կամ լուծարման մասին.

16) իր որոշմամբ համաձայնություն է տալիս համայնքի ղեկավարի ներկայացրած՝ համայնքային հիմնարկների ղեկավարների թեկնածուներին.

17) օրենքով սահմանված կարգով և դեպքերում հաստատում է համայնքի մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպությունների կողմանը կառավարման մարմինների և վերստուգիչ մարմինների կազմերը: Այդ մարմիններում ավագանու առաջադրած ներկայացուցիչների թիվը կարող է լինել միայն դրանց կազմի թվի կեսից պակաս.

18) օրենքով սահմանված դեպքերում սահմանում է տեղական հարկերի, տուրքերի և վճարների տեսակներն ու դրույքաչափերը.

19) սահմանում է համայնքի կողմից մատուցվող ծառայությունների դիմաց գանձվող վճարների դրույքաչափերը.

20) իրականացնում է «Աղբահանության և սանիտարական մաքրման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված լիազորություններ.

21) համայնքի ղեկավարի առաջարկությամբ որոշում է կայացնում համայնքի սեփականություն հանդիսացող գույքն օգտագործման տրամադրելու կամ օտարելու մասին (ներառյալ՝ «Պետություն-մասնավոր գործընկերության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված ՊՄԳ ծրագրով նախատեսված դեպքերում), որում պետք է նշվեն օգտագործման տրամադրման կամ օտարման

եղանակը, ժամկետները, նպատակը, օգտագործման տրամադրման դեպքում՝ օգտագործման ժամկետը և վճարի չափը, ուղղակի վաճառքի դեպքում՝ վաճառքի գինը, իսկ հրապարակային սակարկությունների դեպքում՝ մեկնարկային գինը: Համայնքի սեփականություն հանդիսացող հողանասն օտարելու դեպքում համայնքի ավագանու որոշման մեջ պետք է նշվեն նաև հողանասի գտնվելու վայրը, ծածկագիրը, մակերեսը, նպատակային նշանակությունը, հողատեսքը, գործառնական նշանակությունը.

22) որոշում է կայացնում համայնքային նշանակության փողոցների, պողոտաների, հրապարակների, գրոսայգիների, համայնքային ենթակայության կրթական, մշակութային և այլ կազմակերպությունների անվանման և վերանվանման վերաբերյալ:

23) իր որոշմամբ վավերացնում է համայնքի կողմից Հայաստանի Հանրապետության համայնքների կամ այլ պետությունների համայնքների հետ կնքված պայմանագրերը.

24) որոշում է կայացնում համայնքների հիմնադրած միություններին անդամակցելու և դրանց անդամավճարները մուծելու մասին.

25) որոշում է կայացնում վարկերի և օրենքով սահմանված կարգով այլ միջոցների ներգրավման վերաբերյալ.

26) որոշում է կայացնում համայնքների ավագանիների կողմից, իրենց կանոնակարգերին համապատասխան, Հայաստանի Հանրապետության և օտարերկոյա քաղաքացիներին համայնքի պատվավոր քաղաքցու կոչում շնորհելու կամ պատվավոր կոչումից զրկելու վերաբերյալ.

27) հաստատում է համայնքի գինանշանը.

28) համայնքի ղեկավարի ներկայացմամբ որոշում է ընդունում աշխատակազմի, համայնքային հիմնարկների, համայնքային ենթակայությամբ առևտորային և ոչ առևտորային կազմակերպությունների կանոնադրությունները, կառուցվածքը, աշխատողների քանակը, հաստիքացուցակը և պաշտոնային դրույքաչափերը հաստատելու վերաբերյալ: Համայնքային ծառայության պաշտոնների մասով աշխատակազմի աշխատողների քանակը, կառուցվածքը կամ հաստիքացուցակը հաստատելու, ինչպես նաև փոփոխելու կամ լրացնելու հարցում որոշում է կայացնում համայնքային ծառայության պաշտոնների անվանացանկում համապատասխան փոփոխություններ կամ լրացնելու կատարելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման նարմին դիմելու մասին: Աշխատակազմի աշխատողների քանակը, կառուցվածքը կամ հաստիքացուցակը հաստատված, ինչպես նաև փոփոխված կամ լրացված է համարվում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավար-

ման մարմնի կողմից համայնքային ծառայության պաշտոնների անվանացանկում համապատասխան փոփոխություններ կամ լրացումներ կատարելու մասին իրավական ակտն ուժի մեջ մտնելու պահից.

29) որոշում է ընդունում համայնքի քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերը, դրանց փոփոխությունները, ինչպես նաև նախագծման առաջադրանքները հաստատելու մասին՝ «Քաղաքաշինության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով.

30) օրենքով սահմանված դեպքերում հաստատում է համայնքի քաղաքաշինական կանոնադրությունը.

31) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով որոշում է ընդունում համայնքի հողերի օգտագործման սխեմաները հաստատելու մասին.

32) հաստատում է համայնքի սեփականության ամենամյա գույքագրման փաստաթղթերը.

33) պետական լիազորված մարմին առաջարկություն է ներկայացնում կամ համաձայնություն է տալիս համայնքի կամ համայնքի կազմի մեջ մտնող բնակավայրի անվանափոխության վերաբերյալ.

34) քննարկում և որոշում է կայացնում համայնքի դեկավարին կից, համայնքի տարածքում հասարակական կարգով գործող խորհրդակցական մարմինների քանակի, անվանումների ու ձևավորման կարգը հաստատելու վերաբերյալ.

35) սահմանում է այն շենքերին և շինություններին ներկայացվող սահմանափակումները, պահանջները և պայմանները, որտեղ իրականացվում կամ մատուցվում են քաղաքաշինական հոգեհանգստի (հրաժեշտի) ծիսակատարության ծառայություններ.

36) սահմանում է համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող անշարժ գույքի սեփականատիրոջ կամ տիրապետողի՝ իր տիրապետման տակ գտնվող անշարժ գույքի և դրան հարակից ընդհանուր օգտագործման տարածքի պարտադիր բարեկարգման եռթյունը, ծավալը, պայմանները և իրականացման կարգը.

37) քննարկում է Հայաստանի Հանրապետության Հաշվեքննիչ պալատի իրականացրած հաշվեքննության և այլ իրավասու պետական մարմնների իրականացրած ստուգումների արդյունքները և իր իրավասության շրջանակում դրանց վերաբերյալ ընդունում է որոշում.

38) քննարկում և որոշում է կայացնում համայնքում տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության կարգը հաստատելու վերաբերյալ.

39) քննարկում և որոշում է կայացնում համայնքում հանրային բաց լսումների և քննարկումների կազմակերպման և անցկացման կարգը

հաստատելու վերաբերյալ.

40) սահմանում է համայնքի վարչական տարածքում հանրային սննդի կազմակերպման և իրականացման կանոնները.

40.1) սահմանում է առևտորի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող օբյեկտներում, ըստ դրանց գտնվելու վայրերի, առևտորի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից լռությունը կամ գիշերային անորորն ապահովելու ժամերը (22.00-ից մինչև 7.00-ն, 23.00-ից մինչև 7.00-ն և 24.00-ից մինչև 7.00-ն).

41) սահմանում է համայնքի վարչական տարածքում արտաքին գովազդ տեղադրելու կարգն ու պայմանները.

41.1) սահմանում է համայնքի տարածքում տեխնիկական և հատուկ նշանակության իրավառության իրականացման թույլատրելի վայրերը, պահանջները և պայմանները.

41.2) որոշում է ընդունում սահմանափակման ենթակա ծառայության օբյեկտների տեղակայմանը (հեռավորությանը) ներկայացվող պահանջների վերաբերյալ.

42) իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

ՀՀ Ազգային ժողովը պարբերաբար փոփոխում է ավագանու լիազորությունների ծավալը:

Գյումրու ավագանին իր կանոնակարգի վերջին տարբերակը ընդունել է 2016 թվականի նոյեմբերի 10-ին: Այնուհետեւ մեկ անգամ փոփոխություն էկատարել դրանում 2018 թվականին⁸:

Նախապատմություն

Գյումրու ավագանու 7-րդ գումարման (2016-2021) կազմի ձեռավորումը

Գյումրու ավագանու ընտրություններ հայաստանի երրորդ հանրապետության տարիներին տեղի են ունեցել 7 անգամ. 1996, 1999, 2002, 2005, 2008, 2012, 2016 թթ.: Առաջին հինգ ընտրությունների ժամանակ Գյումրու ավագանին բաղկացած էր 15 հոգուց եւ ավագանին ընտրվում էր 3 տարվա լիազորությամբ: 2012 թ. ընտրությունների ժամանակ ավագանին կազմվեց 21 անդամով՝ 4 տարվա լիազորությամբ: Այդ եւ նախորդ բոլոր ընտրությունները մեծանասանական ընտրակարգով էին:

2016 թ. հոկտեմբերի 2-ին ընտրությունները տեղի են ունեցել 2016 թ. մայիսի 25-ին ընդունված նոր ՀՀ Ընտրական օրենսգրքով (սահմանադրական օրենք): Համամասնական ընտրակարգով⁹: Այդ ընտրակարգի համաձայն, թեկնածու էին գրանցվում կուսակցությունները եւ կուսակցությունների դաշինքները: Այդ Ընտրական օրենսգրքով համայնքի դեկավարի ուղղի ընտրությունը վերացվեց, համայնքապետին ընտրում է ավագանին: Նույն կարգն է սահմանված Երեւան եւ Վանաձոր քաղաքների համար:

2016 թ. հոկտեմբերի 2-ին Գյումրիում տեղի ունեցած ավագանու ընտրությունների ժամանակ թեկնածու առաջադրվեցին 10 կուսակցություն եւ 1 դաշինք:

2016 թ. հոկտեմբերի 2-ին ընտրողների թիվը, ըստ ԿԸՀ տվյալների¹⁰, Գյումրիում 125.983 էր: Նրանցից քվեաթերթիկ ստացել էր 45.670 հոգի: Մասնակցությունը 2016 թ. Գյումրու ՏԻՄ ընտրություններում 36,25% էր:

ԿԸՀ տվյալներով 2016 թ. հոկտեմբերի 2-ին Գյումրու ավագանու ընտրություններով, օրենքով սահմանված 6 տոկոսից ավելի քվե ստացել էին 3 կուսակցություն. ԲՀԿ-Ը 21,66%, ՅՎԿ (Աախին ՕԵԿ)՝ 10,61% եւ ԳԱԱՍ կուսակցություն՝ 10,47%, իսկ «Բալասանյան» դաշինքը ստացել էր օրենքով սահմանված 8 տոկոսից ավել քվե՝ 34,74%:

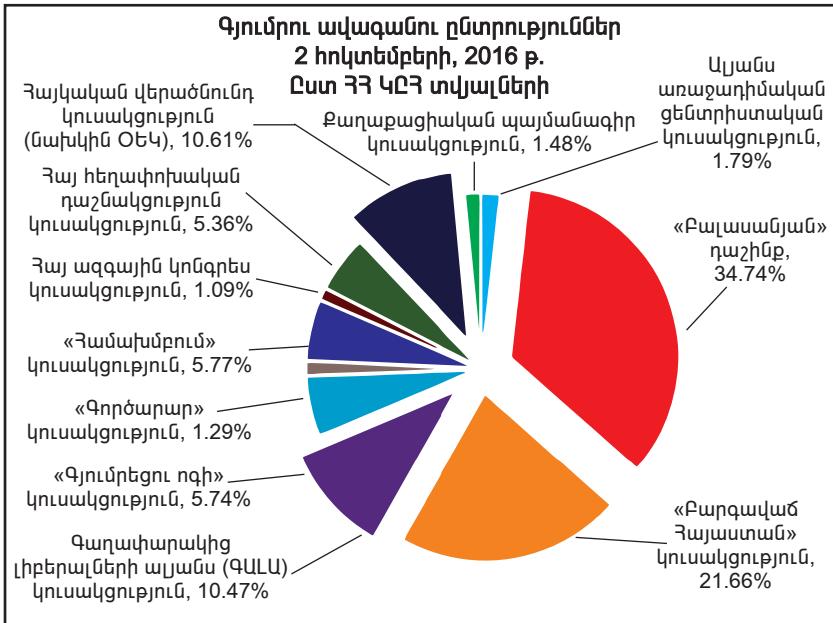
Ընդամենը 33 մանդատի քաջուումը խնդիրներ հարուցեց Ընտրական օրենսգրքի անորոշությունների պատճառով: Ընտրական օրենսգրքի 141 հոդվածը սահմանում է Գյումրու ավագանու ընտրությունների արդյունքում քվեների հաշվարկի հիման վրա մանդատների բաշխման, կարգավորող հանձնաժողովի կողմից որոշումների կայացման կարգ:

Գյումրու այսուհետև գործությունը ասում է

9. <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=122467>

10. <http://www.elections.am/council/election-27315/>

Գծապատկեր 1

ՀՀ 34-րդ ընտրատարածքային հանձնաժողովի անդամներն իրենց իրավունք վերապահեցին կամայական մեկնաբանել Ընտրական օրենսգրքի 141-րդ հոդվածը բաշխեցին մանդատները այնպես, որ «Բարգավաճ Հայաստան» դաշինքը ստանա մանդատների բացարձակ մեծամասնությունը։ Այդ վերաբաշխումը հասարակական եւ քաղաքական շրջանակներում լուրջ դժգոհությունների տեղ տվեց, ընդդիմադիր քաղաքական ուժերը բողոքի մի քանի գործողություններ իրականացրեցին, սակայն հանձնաժողովը մնաց անդրդեմի։ Երեք ընդդիմադիր կուսակցությունները հայտարարեցին, որ մինչեւ խնդրի դատական կարգավորման ավարտը բոյկոտում են Գյումրու ավագանու նիստերը, մանդատները չեն վերցնում եւ չեն մասնակցի նիստերին¹¹։ ԲՀԿ, ՀՎԿ եւ ԳԱԼՍ կուսակցությունները 2016թ. հոկտեմբերի 6-ին հանդես եկան ավագանու նիստերին նաև նաև կազմելու բոյկոտի հայտարարությամբ։ Այդ խմբակցությունները չմասնակցեցին 2016 թ. ավագանու նիստերի աշխանային նատաշրջանի նիստերին, ԲՀԿ եւ ԳԱԼՍ խմբակցությունները չմասնակցեցին 2017 թ. գարնանային նատաշրջանին, իսկ ՀՎԿ կուսակցությունը մասնակցեց 2017թ. գարնանային նատաշրջանի նիստերից միայն վերջինին։ Բոլոր երեք ընդդիմադիր խմբակցությունները չմասնակցեցին Գյումրու գարգացման 2017-2021 թթ. հնգամյա ծրագրի

11. <http://galatv.am/hy/news/17-28/>

12. <http://armtimes.com/hy/article/96130>

հանրային քննարկմանը¹² եւ 2017 թվականի բյուջեի նախագծի հանրային քննարկմանը նույնպես: Ընդդիմադիր ԳԱԼՍ եւ ԲՀԿԿուսակցությունները ընտրությունների ժամանակ իրենց արձանագրած խախտումները որպես ընտրությունների վրա ազդեցություն ունեցած լինելու հիմքով եւ 34-րդ ընտրատարածքային հանձնաժողովի որոշումը ապօրինի համարելով դիմեցին վարչական դատարան, պահանջելով անվավեր ճանաչել թիվ 34 ընտրատարածքային հանձնաժողովի որոշումը: Դայտերը դատարանը մերժեց^{13,14,15}:

«Դայտական վերածնունդ» կուսակցությունը Սահմանադրական դատարանում վիճարկեց Ընտրական օրենսգրքի 141 հոդվածի 5-րդ մասի սահմանադրականությունը¹⁶: Այս բողոքը նույնպես մերժվեց¹⁷: «Դայտական վերածնունդ» կուսակցությունը դադարեցրեց ավագանու նիստերի բոյկոտը 2017 գարնանային նստաշրջանի վերջում եւ մասնակցեց նստաշրջանի վերջին՝ հունիսի 5-ի նիստին¹⁸:

2017 թվականի օգոստոսին ԳԱԼՍ կուսակցությունը հայտարարեց, որ դադարեցնում է ավագանու նիստերի բոյկոտը եւ 2017 թվականի աշնանային նստաշրջանի սկզբից՝ սեպտեմբերի 12-ից կմասնակցի ավագանու նիստերին¹⁹:

2017 թվականի սեպտեմբերին ԲՀԿ-ն հայտարարեց, որ դադարեցնում է ավագանու նիստերի բոյկոտը եւ 2017 թվականի աշնանային նստաշրջանի սկզբից կմասնակցի նիստերին²⁰:

Մինչեւ խմբակցությունների կողմից բոյկոտի դադարեցումը «Բալասանյան» դաշինքը ամբողջ կազմով ավագանու 17 անդամներով մասնակցում էր բոլոր նիստերին եւ միաձայն որոշումներ էր կայացնում: Գյումրու ավագանու բոլոր խմբակցությունները սկսեցին մասնակցել նիստերին սկսած 2017 թ. աշնանային նստաշրջանի մեկնարկից՝ սեպտեմբերի 12-ից:

2019 թվականի նոյեմբերին ԳԱԼՍ խմբակցության անդամ Զրիստինա Մկրտչյանը դիմում ներկայացրեց Ավագանու անդամի իր լիազորությունները դադարեցնելու մասին: Նրան Գյումրու ավագանու եւ նույն խմբակցության կազմում փոխարինեց նույն խմբակցության ընտրական ցուցակից Արամ Խաչատրյանը, որը Ավագանու նիստերին սկսեց մասնակցել 2020 թվականի սկզբից:

13. <http://www.a1plus.am/1494564.html>

14. <http://galatv.am/hy/news/167193/>

15. <https://www.aravot.am/2016/10/21/818738/>

16. <https://www.civilnet.am/news/2016/11/18/>

17. <https://www.pastinfo.am/hy/news/2017/03/07/4>

18. <https://armenpress.am/arm/news/893592/haykakan-veratsnund-y-masnakcec-gyumru-avaganunisterin.html>

19. <http://www.tert.am/am/news/2017/08/16/Gala/2458902>

20. <https://www.azatutyun.am/a/28726064.html>

Ավագանու աշխատանքային պայմաններ. նստավայր, գործավար, փորձագետ, փոխհատուցում

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 67-րդ հոդվածի համաձայն, համայնքի նիստերի դահլիճում կամ ավագանու որոշած այլ վայրում խմբակցություններն ապահովվում են կահավորված, տեխնիկական եւ կապի միջոցներով հագեցված առանձին աշխատասենյակներով, խմբակցության գործավարը եւ փորձագետները աշխատանքի են ընդունվում ժամկետային պայմանագրով՝ համապատասխան խմբակցության ղեկավարի ներկայացմանք, կատարում են նրա հանձնարարությունները, ինչպես նաև նրա հանձնարարությամբ աջակցում են խմբակցության, ավագանու անդամների աշխատանքին²¹:

Մինչեւ ընդդիմադիր կուսակցությունների կողմից քոյլուի դադարեցումը, Գյումրու ավագանու գործունեության 21 տարիների ընթացքում՝ 1996-2017 թթ., չնայած օրենքի պահանջին, ավագանին նստավայր կամ գրասենյակ կամ աշխատասենյակ չի ունեցել:

Բոյկոտը դադարեցնելու փուլում ԳԱԱԸ խմբակցությունը դիմեց քաղաքաբետարանի աշխատակազմի քարտուղարին, խնդրելով խմբակցության աշխատանքի համար ապահովել աշխատանքային այն պայմանները, որոնք սահմանված են օրենքով: Գյումրու քաղաքապետարանի երկրորդ հարկում հատկացվեց չորս սենյակ ավագանու չորս խմբակցությունների աշխատանքային գործունեությունը սպասարկելու համար, յուրաքանչյուր խմբակցության համար մեկ սենյակ: Դրանք համանձան սենյակներ են, իրար հարեւան են, յուրաքանչյուր սենյակում կա մեկ աշխատանքային սեղան, մեկ համակարգչի սեղան, մեկ համակարգչ, մեկ տպիչ-սկաներ-պատճենող կոմքայն սարք եւ մի քանի աթռո: Յամակարգիչը ապահովված է համացանցային կապով, առևկա են ծախսանյութեր գրասենյակի աշխատանքի ապահովման համար: Խմբակցությունների սենյակների դրները ունեն կողպեքներ, որոնց բանալիններն հանձնվեցին համապատասխան խմբակցությունների ղեկավարներին 2017թ. աշնանը:

Բոլոր 4 խմբակցությունները, ՏԻՄ օրենքով սահմանված կարգով ունեն մեկական գործավար եւ մեկական փորձագետ, որոնց ընտրել են համապատասխան խմբակցությունները եւ, որոնց հետ աշխատանքային պայմանագրեր է կնքել համայնքի ղեկավարը: Պայմանագրերը կնքվել են ոչ թե տարեկան ժամկետով, այլ միայն ավագանու նստաշրջանների ժամանակահատվածների համար, այն է գարնանային նստաշրջանի համար՝ փետրվար-հունիս, աշնանային նստաշրջան՝ սեպտեմ-

բեր-դեկտեմբեր: Այսպիսով, ըստ այդ պայմանագրերի, խմբակցությունների փորձագետները եւ գործավարները խմբակցություններին հուլիս, օգոստոս եւ հունվար ամիսներին վճարովի ծառայություն չեն մատուցում կամ, եթե մատուցում են, այդ անում են կամավար, անվճար կերպով:

Գործավարների պարտականությունը խմբակցության գրասենյակային եւ կազմակերպչական ծառայությունների մատուցումն է. իրազեկումներ, քաղաքացիներ ընդունելության կազմակերպում, փաստաթղթերի մշակում եւ այլն:

Փորձագետները իրականացնում են ավագանու անդամների հանձնարարությունները որոշումների որոշ նախագծերի ուսումնասիրման, բյուջեի եւ հնգամյա զարգացման ծրագրի վերանայումների նախագծերի մասին մասնագիտական կարծիք կազմելու մասով եւ դրանք ներկայացնում են ավագանու համապատասխան անդամներին եւ խմբակցություններին, քննարկում են նրանց հետ: Խմբակցության փորձագետը եւ գործավարը մասնակցում են քաղաքացիների ընդունելություններին: Փորձագետներից եւ գործավարներից ոմանք խմբակցության անդամների հանձնարարությամբ մասնակցում են Գյումրու ավագանու նիստերին եւ ավագանու հանձնաժողովների նիստերին:

Ավագանու անդամների կատարած ծախսերի փոխհատուցումը

Չնայած «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետով եւ 24-րդ հոդվածի 1-իմ մասով նախատեսվում է, որ ավագանու անդամն իրավունք ունի ստանալու դրամական փոխհատուցում՝ օրենքով սահմանված կարգով իր պարտականություններն իրականացնելու հետեւանքով կատարած ծախսերի դիմաց, Գյումրու ավագանու անդամներից ոչ մեկը ոչ նախկինում, ոչ էլ այս հետազոտության ժամանակահատվածում նման փոխհատուցում ստանալու նախաձեռնություն հանդես չի բերել եւ չի փոխհատուցվել կատարած հնարավոր ծախսերի համար:

Ավագանու խմբակցությունները

Ընդդիմադիր կուսակցությունների խմբակցությունների բոյկոտի ավարտից հետո, 2017 թ. սեպտեմբերի սկզբին խմբակցություններն իրենց ժողովներում սահմանեցին ավագանու խմբակցության անվանումը, կազմը, ընտրեցին խմբակցության ղեկավար եւ քարտուղար, հաստատեցին խմբակցության կանոնադրությունը²²: Խմբակցություններում ներգ-

Գյումրու ավագանու գործադրության ուղղակի սարսահարակի դրամական մասնակցությունը

րավվեցին բոլոր 4 քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչները²³: Այսպես.
«Բալասանյան» դաշինք, 17 անդամ.

ՍամՎԵԼ Միսակի Բալասանյան
Արամյան Արտակ Արամի
Կարապետյան Յրայր Ռուբոլֆի
Խաչատրյան Լույա Աղվանի
Մկրտչյան Եղգար Սերյոժայի
Յովհաննիսյան Տիգրան Յանազասպի
Սահակյան Մխիթար Գուրգենի
Սանոյան Լուսինե Ռուբենի
Եղիգարյան Վարդան Աշոտի
Գրիգորյան Արամայիս Արարատի
Յունանյան Վահան Նիկոլի
Սարգսյան Գայանե Ռաֆիկի
Միքայելյան Կարեն Ժորայի
Փանոսյան Տիգրան Բյուզանդի
Գրիգորյան Գրիգոր Գառնիկի
Թաթարյան Կարինե Ռազմիկի
Տննոյան Արմեն ՍամՎելի

Բարգավաճ Յայաստան կուսակցություն (ԲՆԿ), 8 անդամ.

Բաղեյան Արմեն Լյովիկի
Աստոյան Սուսաննա Յովհաննեսի
Խաչատրյան Անդրանիկ Յրաչիկի
Սաթելոսյան Գրիգոր Աղասու
Աղանյան Արմեն Յարությունի
Սարգսյան Ռոման Սուլենի
Մխիթարյան Արմենուհի Մկրտչի
Ղարաղազարյան Արտյոմ Յակոբի

Յայկական վերածնունդ կուսակցություն (ՅՎԿ), 4 անդամ.

Մարտիրոսյան Սաշա Սուլենի

Եղիազարյան Յասմիկ Լեւոնի

Առաքելյան Ավետիս Գուրգենի

Պողոսյան Յենրիկ Սեդրակի

Գաղափարակից լիբերալների այսանս կուսակցություն (ԳԱԼԱ),
4 անդամ.

Վարդանյան Արմենուհի Վարդանի

Մկրտչյան Քրիստինա Արտուշի

Բարսեղյան Լեւոն Ալբերտի

Գրիգորյան Արման Սամվելի

Ավագանու անկախ անդամների պրակտիկայի ձեւավորումը

«Յայկական վերածնունդ» խմբակցությունից իր դիմումի համաձայն հեռացել է Ավետիս Առաքելյանը 2018 թվականի ապրիլին: Նա այլ խմբակցության չի անդամակցել:

Այն բանից հետո, երբ Յայաստանում տեղի ունեցած թավշյա, ոչ բռնի հեղափոխությունից հետո Գյումրու ավագանու «Բալասանյան» դաշինք խմբակցության անդամների մեծամասնությունը կազմակերպեց քաղաքացանության անվտանիություն հայտնելու նախաձեռնություն եւ որոշման նախագիծ բերեց օրակարգ 2017 թ. մայիսի 17-ին, եւ այդ նախաձեռնությանը միացել էին ԲՀԿ խմբակցությունից Գրիգոր Մաթեւսյանը եւ Արտյոմ Ղարաղազարյանը, իսկ ՅՎԿ խմբակցությունից՝ Յենրիկ Պողոսյանը, այդ խմբակցությունները որոշեցին իրենց խմբակցություններից հեռացնել վերոհիշյալ անձանց²⁴:

Այսպիսով այս զեկույցի հաշվետու ժամանակահատվածում Գյումրու ավագանու կազմում գործել են 4 խմբակցություններ («Բալասանյան» դաշինք՝ 17 հոգի, ԲՀԿ՝ 6 հոգի, ԳԱԼԱ՝ 4 հոգի, ՅՎԿ/ՕԵԿ՝ 2 հոգի) եւ եղել է ավագանու 4 անկախ անդամ:

2019 թվականի նոյեմբերին Գյումրու Ավագանու ԳԱԼԱ խմբակցության անդամ Քրիստինա Մկրտչյանը դիմում է ներկայացրել Ավագանու անդամի իր լիազորությունները դադարեցնելու մասին: Նրան Գյումրու

Գյումրու այլական գործությունների դիմումի սահմանադրության դաշտում առաջարկությունը կատարելու աշխատավորությունը և այլական գործությունների դիմումի սահմանադրության դաշտում առաջարկությունը կատարելու աշխատավորությունը

Ավագանու եւ նույն խմբակցության կազմում փոխադինեց նույն խմբակցության ընտրական ցուցակից Արամ Խաչատրյանը, որը Ավագանու նիստերին սկսեց մասնակցել 2020 թվականի սկզբից՝ փետրվարի 11-ից:

Գյումրու ավագանու խմբակցությունների անդամների եւ ավագանու անկախ անդամների ցանկը ներկայացված է Գյումրու քաղաքապետարանի պաշտոնական կայքում²⁵:

Ավագանու հանձնաժողովների գործունեությունը

Ավագանու հանձնաժողովների նիստերի պրակտիկան Գյումրի քաղաքի տեղական ինքնակառավարման համակարգում նոր երեւութ է, որ գործարկվել է օրենքի պահանջին հանձնապատասխան, սակայն՝ ոչ թե 2016 թ հոկտեմբերից, այլ ընդունադիր խմբակցությունների բոյկոտը դադարեցնելուց հետո՝ սկսած 2017 թվականի սեպտեմբերից:

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով (հ.13, 6-7-րդ մասեր) եւ Ավագանու կանոնակարգով սահմանված կարգով (հ. 47) բոլոր 4 խմբակցությունների անդամները 2017 թ. աշնանային նստաշրջանի ընթացքում ընդգրկվել են Գյումրու ավագանու 4 հանձնաժողովների կազմերում: Ավագանու անդամների թվային բաշխումը հանձնաժողովների ձեւավորման ժամանակ այսպիսին էր.

«Բալասանյան» դաշինքից ավագանու 4-ական անդամ յուրաքանչյուր հանձնաժողովում: ԲՀԿ-ից ավագանու 2-ական անդամ յուրաքանչյուր հանձնաժողովում: ԴՎԿ-ից ավագանու 1-ական անդամ՝ յուրաքանչյուր հանձնաժողովում: ԳԱԱԸ կուսակցությունից ավագանու 1-ական անդամ՝ յուրաքանչյուր հանձնաժողովում: Այդպիսով Գյումրու ավագանու 4 հանձնաժողովից յուրաքանչյուրում ընդգրկվել է ավագանու 8 անդամ: «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն, Գյումրի հանձնական դեկանը նաեւ ավագանու անդամ է, սակայն նա չի ընդգրկվում ավագանու հանձնաժողովների կազմում:

Գյումրու ավագանու հանձնաժողովներն են.

1. Ֆինանսավարկային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողով, որը գրաղվում է բյուջեի, վարկերի, փոխառությունների, հարկերի, տուրքերի, վճարների, առեւտրի, սպասարկման, գովազդի, տրանսպորտի եւ գույքի կառավարման հարցերով,
2. Մշակույթի, կրթության, սպորտի եւ սոցիալական հարցերի հանձնաժողով, որը գրաղվում է մշակույթի, կրթության, գրոսաշրջության, երիտասարդության, սպորտի, սոցիալական 9 աջակցության, հասարակայնության եւ արտաքին կապերի հարցերով,

3. Քաղաքաշինության եւ հողօգտագործման հարցերի հանձնաժողով, որը զբաղվում է ճարտարապետության, քաղաքաշինության, հողօգտագործման, ճանապարհաշինության, բնապահպանության, բնակարանային ֆոնդի եւ կոմունալ տնտեսության հարցերով.

4. Իրավական հարցերի հանձնաժողով, որը զբաղվում է ավագանու, համայնքի ղեկավարի, համայնքապետարանի աշխատակազմի իրավական ակտերի ուսումնասիրության եւ գործող օրենսդրությանը դրանց հանապատասխանեցման, համայնքին վերաբերող օրենսդրական նախաձեռնությունների նախագծերի առաջադրման, ինչպես նաև շրջանառության մեջ դրված օրենսդրական նախագծերի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացման հարցերով:

Ավագանու հանձնաժողովների նիստերը որպես կանոն հրավիրվել են ավագանու նիստերից առնվազն 7 օր առաջ, այն հաշվով, որ հանձնաժողովների նիստերից հետո օրենքով սահմանված առնվազն 7-օրյա ժամկետը պահպանված լինի, մինչեւ ավագանու նիստը: Ավագանու կանոնակարգի հանձնայն, ավագանու հանձնաժողովների նիստերի մասին ավագանու անդամներին իրազեկումն իրականացվել է հիմնականում այդ նիստերից առնվազն 2 օր առաջ: Հանձնաժողովների նիստերի մասին հանրային իրազեկում չի իրականացվել: Ավագանու հանձնաժողովների նախագահների ֆոխարեն, ինչը նախատեսված է ավագանու կանոնակարգով, հանձնաժողովի անդամներին հանձնաժողովի նիստի մասին իրազեկել է քաղաքապետրամի աշխատակազմի քարտուղարը:

Ավագանու անդամների մեծ մասը անպատրաստ էր ավագանու հանձնաժողովներում աշխատանքին: Ավագանու բոլոր անդամները այս կամ այն չափով գիտեն ավագանու նիստերի անցկացման եւ իրենց մասնակցության կարգն ու ձեւաչափը: Կայտնի է, որ ավագանու անդամները վճարովի աշխատանք չեն կատարում եւ գորեք բոլորը (ոչ միայն Գյումրիում) իրենց զբաղվածությունը ունեն. աշխատանք, գործարարություն, անհատական այլ հետաքրքրություններ, իսկ ավագանու յուրաքանչյուր նիստից մեկ շաբաթ առաջ որպես ավագանու անդամ լրացուցիչ ծանրաբեռնվածություն ստանալը անսպասելի էր շատերի համար եւ մնում է որպես լրացուցիչ ու չնախատեսված բեռ: Այսինքն, եթե մինչեւ հանձնաժողովների ձեւավորումն ու դրանց գործունեությունը, ավագանու նիստերին մասնակցությունը միջին հաշվով ամսական մեկ անգամ էր, ինչպես սահմանված է օրենքով եւ բոլոր տեղյալ էին, որ այդ ժամաքանակը պարտավոր էին հատկացնել նիստերին մասնակցելու համար, չհաշված այն ժամանաքանակը, որ պարտավոր են հատկացնել իրենց պարտականությունները բարեխզնորեն կատարելու համար, ինչպես օրինակ որոշումների եւ համապատասխան օրենսդրության ուսումնասիրությունը, քաղաքացիների ընդունելությունները, հնարավոր խմբային հանդիպումներն ու քննարկումնե-

ող նրանց հետ, այժմ ավելացավ ավագանու հանձնաժողովների նիստերին մասնակցելու, որոշումների նախագծերն ուսումնասիրելու Եւ դրանց պատշաճ նախապատրաստվելու բեռը: Այս բեռը ավագանու որոշ անդամների համար դարձավ անհամատեղելի իրենց մասնավոր գործերի, աշխատանքային կամ այլ զբաղվածության հետ: Այս է հիմնական պատճառը, որ հանձնաժողովների նիստերի մեջ մասը գումարվել է հիմնականում 4-5 մասնակցով, այն դեպքում, երբ հանձնաժողովներից յուրաքանչյուրը 8 անդամ ունի: Որոշ դեպքերում գումարվել են նիստեր, որոնց մասնակցել է 3 հոգի:

Այս մշտադիտարկման ընդգրկած ժամանակահատվածի (2019 թ. սեպտեմբերից 2020 թ. հուլիսը) մի մասը համընկել է Հայաստանում Կովի-19 համավարակի պատճառով սահմանված արտակարգ դրության ժամանակահատվածին՝ սկսած 2020 թ մարտի 16-ից: 2020 թվականի մարտի 16-ից մինչեւ մայիս ամիսը Գյումրու ավագանու հանձնաժողովների նիստերի մի մասը ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն անցկացվել է հեռավար կարգով, օգտագործելով Wiber կամ WhatsApp հեռախոսային ծրագրերը:

Դիտարկված ժամանակահատվածում, ինչպես եւ նախորդած 2 տարիներին, հանձնաժողովների նիստերի մեջ մասը անցել է ոչ պատշաճ մակարդակով: Սասնավորաբար, ավագանու հանձնաժողովի անդամները նիստերին ներկայացել են կամ հեռավար մասնակցել են անպատճառատ, չեն ունեցել իրենց հետ ոչ իրենց ուղարկված որոշումների նախագծերի օրինակները ոչ թոթե եւ ոչ էլ համակարգչային տարբերակներով, հաճախ բուլը եւ գոյիչ չեն ունեցել իրենց հետ:

Ավագանու հանձնաժողովների նիստերի կանոնավոր անցկացման պրակտիկան Գյումրու ավագանու նիստերում նախկինում հնչող բազմաթիվ հարցեր եւ մտահոգությունները որոշակիորեն տեղափոխել է հանձնաժողովների շրջանակներից ներս: Բազմաթիվ հարցեր, որոնք կարող էին հնչել ավագանու նիստերի ընթացքում, հիմնականում սկսել են հնչել եւ պատասխաններ ստանալ ավագանու հանձնաժողովների նիստերի ընթացքում:

Գյումրու ավագանու նիստերը բոլոր դեպքերում բաց եւ հրապարակային են անցկացվել: Դրանցից մի քանիսին մասնակցել են տեղական գանգվածային լրատվամիջոցների լրագրողներ, երեւանյան ՉԼՍ-ների տեղական թղթակիցներ, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ ու հետաքրքրված քաղաքացիներ:

Ավագանու հանձնաժողովների անվանական կազմը քաղաքապետարանի կայքում չի ներկայացված: Կայքում բացակայում են կամ անհնար է գտնել նաև ավագանու հանձնաժողովների նիստերի արձանագրությունները, ինչը վնասում է հանրային իրագեկնար:

Ավագանու նիստերը

Գյումրու ավագանու նիստերի գումարման պրակտիկան 2016 թ. հոկտեմբերին ավագանու ձեւավորումից ի վեր պայմանականորեն բաժանվում է երեք փուլերի:

1. 2016 թ. հոկտեմբերից մինչեւ 2017 թ հունիս.

Այս փուլը այն ժամանակաշրջանն էր, երբ Գյումրու ավագանու ԲՀԿ, ՀՎԿ եւ ԳԱԱԸ խմբակցությունների 16 անդամները բոյկոտել էին ավագանու նիստերը մինչեւ դատական ատյաններում կլսվեին եւ կավարտվեին վեճերը մանդատների բաշխման շուրջ:

2. 2017 թ. հունիսից մինչեւ 2018 թ. մայիս.

Այս փուլը դատական ատյաններում մանդատների բաշխման վեճին հաջորդած ժամանակահատվածն է, երբ ԲՀԿ, ՀՎԿ եւ ԳԱԱԸ խմբակցությունները դադարեցրին նիստերի բոյկոտը եւ սկսեցին մասնակցել ավագանու աշխատանքներին՝ ինչպես հանձնաժողովների, այնպես էլ ավագանու նիստերին:

3. 2018 թ. մայիսից հետո (մինչեւ այս գեկույցի հետազոտման ժամանակաշրջանի ավարտը).

Այս փուլը 2018 թվականի ապրիլ-մայիսին տեղի ունեցած թավշյա ոչքանի հեղափոխությանը հաջորդած ժամանակահատվածն է:

Առաջին ժամանակահատվածը կարելի է պայմանականորեն կոչել պասիվ ժամանակահատված, այն հատկանշական էր հետեւյալով.

- Ավագանու բոլոր նիստերին մասնակցել են «Բալասանյան» դաշինքի բոլոր 17 անդամները: Նրանցից որեւէ մեկի բացակայության դեպքում քվորում չէր ապահովվի, այս հանգամանքի բերումով որեւէ բացակայություն չի եղել ու բոլորը նաև մասնակցում էին նիստերին:
- Նիստերը համեմատաբար կարծ են տեսել՝ 35-50 րոպե, ավագանու անդամների կողմից ինչել են հատուկենու հարցեր, ելույթները նույնապես եղել են հատուկենու: Ավագանու 17 անդամներից 12-ը ավագանու նիստերում հրապարակային որեւէ ելույթ չեն ունեցել:
- Ավագանու 4 հանձնաժողովները ձեւավորված չեն եղել եւ չեն գործել:
- Ավագանու խմբակցությունների համար աշխատասենյակ չի հատկացվել եւ համապատասխան տեխնիկական պայմաններ չեն ապահովվել:
- Ավագանու որեւէ խմբակցության համար գործավար եւ փորձագետ չի ընդունվել աշխատանքի եւ չեն սպասարկել ավագանու որեւէ խմբակցության գործունեություն:

- Նիստերին մասնակցող «Բալասանյան» դաշինքի խմբակցությունից կամ անդամներից որեւէ մեկը, բացառությամբ քաղաքապետի, ավագանու որոշման նախագիծ չի առաջարկել քննարկման եւ ընդունման: Բոլոր նախագծերը առաջարկել է քաղաքապետը:
- Երկրորդ ժամանակահատվածը առաջինի հետ համեմատ, կարելի է պայմանականորեն կոչել ակտիվ ժամանակահատված, այն հատկանշական էր հետեւյալով.
- Ավագանու նիստերին մասնակցել են Ավագանու բոլոր խմբակցությունների անդամները, որոշ անհատական բացակայություններով: Բացառություն են եղել 2018 թ. մայիսի 17-ի արտահետք նիստը, որը բոյկոտել է ԲՀԿ խնբակցությունը եւ մայիսի 18-ի հերթական նիստը, որը բոյկոտել են ԲՀԿ, ՀՎԿ եւ ԳԱԼԱ խմբակցությունները:
- Նիստերը համեմատաբար երկար են տեւել, մոտավորապես 60-120 րոպե, ավագանու անդամների կեսից ավելին հարցեր է տվել որոշումները ներկայացնողներին, ավագանու ԲՀԿ խմբակցության 8 անդամներից 5-ը, ԳԱԼԱ խնբակցության եւ ՀՎԿ խնբացկության բոլոր 4-ական անդամները նշտապես հարցեր են տվել զեկուցողներին եւ ելույթներ են ունեցել. «Բալասանյան» դաշինքից ավագանու 17 անդամներից (ներառյալ քաղաքապետը) 6-ը հարցեր են հղել զեկուցողներին եւ/կամ ելույթներ են ունեցել նիստերի ժամանակ: Ավագանու 33 անդամներից 14-ը ավագանու նիստերում հրապարակային որեւէ ելույթ չի ունեցել:
- Զեւավորվել եւ գործել են ավագանու բոլոր չորս հանձնաժողովները:
- Ավագանու բոլոր չորս խմբակցության համար աշխատասենյակ է կահավորվել եւ հատկացվել, ներառյալ տեխնիկական միջոցները: Այս գրասենյակները կանոնավոր գործել են:
- Ավագանու բոլոր խմբակցությունների համար գործավար եւ փորձագետ է աշխատանքի ընդունել քաղաքապետարանի աշխատակազմը՝ համապատասխան խմբակցությունների առաջարկած թեկնածուներից: Գործավարներն ու փորձագետները սպասարկել են իրենց խմբակցությունների գործունեությունը:
- Քաղաքապետից բացի որոշումների նախագծեր է ներկայացրել նաև ԳԱԼԱ խնբակցությունը:

Երրորդ ժամանակահատվածը առաջին երկուսի հետ համեմատած կարելի է պայմանականորեն կոչել հանդարտ կամ համագործակցային ժամանակահատված, այն հատկանշական էր հետեւյալով.

- Որեւէ բոյկոտ կամ կոնֆլիկտ չի եղել ավագանու անդամների կամ խմբակցությունների, կամ համայնքային գործադիր իշխանության

Եւ ավագանու անդամների կամ խմբակցությունների միջեւ: Բացառություն է եղել 2018 թ. մայիսի 17-ի ավագանու նիստը, որի նախանձ հանգամանորեն ներկայացված է նախորդ մոնիթորինգային զեկույցում²⁶: Խոսքը Գյումրու քաղաքապետ Ս.Բալասանյանին ձեւական անվտահություն հայտնելու «Բալասանյան» դաշինքի մի խումբ անդամների եւ ավագանու երկու այլ խմբակցությունների եւս 3 անդամների նախաձեռնության մասին է:

- Նիստերը համեմատաբար երկար են տեւել, մոտավորապես 60-120 րոպե, անցել են աշխատանքային մրնուրոտում, ընդհանուր առնամբ ավագանու անդամների կեսից ավելին հարցեր է ուղղել որոշումները ներկայացնողներին, ավագանու ԲՀԿ խմբակցության 6 անդամներից 5-ը, ԳԱԱԸ խմբակցության եւ ՆՎԿ խմբագկության բոլոր անդամները մշտապես հարցեր են ուղղել զեկույցողներին եւ ելույթներ են ունեցել, «Բալասանյան» դաշինքի ավագանու 17 անդամներից 7-ը հարցեր են հղել զեկույցողներին եւ/կամ ելույթներ են ունեցել նիստերի ժամանակ: Ավագանու 33 անդամներից 13-ը ավագանու նիստերում հրապարակային որեւէ ելույթ չի ունեցել: Նրանց մեծ մասը «Բալասանյան» դաշինքի անդամներ են:
- Գործել են ավագանու բոլոր չորս հանձնաժողովները:

Գյումրու ավագանու 7-րդ գումարման ընթացքում տեղի է ունեցել ընդհամենը 31 նիստ: Դրանց տարեկան քանակները ներկայացված են կից աղյուսակում.

Աղյուսակ 1.

Գյումրու ավագանու 7-րդ գումարման տարիները, սկսած 2016 թ. հոկտեմբերի 10-ից	Գումարած նիստերի թիվը
2016 թ.	3
2017 թ.	10
2018 թ.	12
2019 թ.	11
2019 թ. մինչև հուլիսի 17-ը ներառյալ, եթե գումարվել է մեկ արտահերթ նիստ	6
Ըստամենք	42

Այս զեկույցում դիտարկվող ժամանակահատվածը ներառում է 2019 թվականի սեպտեմբերից 2020 թ. հուլիս ամիսը: Այդ ընթացքում գումարվել է Գյումրու ավագանու 11 նիստ, 5-ը՝ 2019 թ.-ին, իսկ 6-ը՝ 2020թ. գարնանային նստաշրջանի ընթացքում:

26. http://progressgyumri.am/wp-content/uploads/2018/09/MONITORING_OF_GYUMRI_COUNCIL_ACTIVITIES-2017-2018.pdf

2016 թվականի ընթացքում ավագանու գումարած բոլոր երեք նիստերին (հոկտեմբերի 10, նոյեմբերի 10, դեկտեմբերի 12) մասնակցել են միայն «Բալասանյան» դաշինիք խմբակցության անդամները՝ 17 հոգի: Նրանք բոլոր որոշումներին միաձայն կողմ են քվեարկել:

2017 թվականի ընթացքում ավագանու գումարած առաջին երեք նիստերին (մարտի 10, ապրիլի 7 եւ մայիսի 5) մասնակցել են միայն «Բալասանյան» դաշինիք խմբակցության անդամները՝ 17 հոգի: Նրանք բոլոր որոշումներին միաձայն կողմ են քվեարկել:

2017 թ. հունիսի 5-ի նիստին, մասնակցել են «Բալասանյան» դաշինիքի բոլոր անդամները եւ բոյկոտը դադարեցրած ԴՎԿ խմբակցության բոլոր 4 անդամները: Նիստին մասնակցել է ընդամենը 21 հոգի, որոնք բոլոր որոշումներին միաձայն կողմ են քվեարկել:

2017 թ. մյուս յոթ նիստերին մասնակցել են բոլոր 4 խմբակցությունները, անդամներից որոշների որոշ բացակայություններով, յուրաքանչյուր նիստին մասնակցել է ընդամենը 27-32 հոգի:

2018 թ. բոլոր նիստերին մասնակցել են բոլոր 4 խմբակցությունները, ավագանու անկախ անդամները, որոշների որոշ բացակայություններով, յուրաքանչյուր նիստին մասնակցել է ընդամենը 17-33 հոգի:

2019 թ. բոլոր նիստերին մասնակցել են բոլոր 4 խմբակցությունները, ավագանու անկախ անդամները, որոշների որոշ բացակայություններով, յուրաքանչյուր նիստին մասնակցել է ընդամենը 22-28 հոգի:

2020 թ. մինչեւ հուլիսի 17-ը տեղի ունեցած բոլոր 6 նիստերին մասնակցել են բոլոր 4 խմբակցությունները, ավագանու անկախ անդամները, որոշների որոշ բացակայություններով, յուրաքանչյուր նիստին մասնակցել է ընդամենը 22-28 հոգի:

Այս մշտադիտարկման ընթացքում գումարված նիստերին ավագանու անդամների մասնակցության մասին.

«Բալասանյան» դաշինիքի խմբակցությունը, թվով 17 հոգի, դիտարկված 11 նիստերից ոչ մեկին չի մասնակցել լրիվ կազմով. 17 հոգուց բացակայել է 2-6 հոգի: Խանայնքի դեկավարը չի բացակայել նիստերից: Խմբակցության անդամ Էդգար Մկրտչյանը բացակայել է դիտարկված ժամանակահատվածի բոլոր նիստերից:

ԲԵԿ խմբակցությունը, թվով 6 հոգի,դիտարկված 11 նիստերից ոչ մեկին չի մասնակցել լրիվ կազմով. 6 հոգուց բացակայել են 1-3 հոգի: Խմբակցության դեկավար Արմեն Բաղյանը բացակայել է դիտարկված ժամանակահատվածի բոլոր նիստերից:

ԳԱԼԱ խմբակցությունը, թվով 4 հոգի,դիտարկված 11 նիստերից 3-ին մասնակցել է լրիվ կազմով, իսկ մյուս նիստերին մասնակցել է 1-3 հոգով: 2019 թվականի նոյեմբերին ԳԱԼԱ խմբակցության անդամ Թրիս-

տինա Մկրտչյանը դիմում ներկայացրեց Ավագանու անդամի իր լիազորությունները դադարեցմելու մասին: Նրան Գյումրու ավագանու եւ նույն խմբակցության կազմում փոխարինեց նույն խմբակցության ընտրական ցուցակից Արամ Խաչատրյանը, որը Ավագանու նիստերին սկսեց մասնակցել 2020 թվականի սկզբից՝ փետրվարի 11-ից:

ԴՎԿ/ՕԵԿ խմբակցությունը, թվով 2 հոգի, դիտարկված 11 նիստերից 8-ին մասնակցել է լրիվ կազմով, իսկ 3-ին մասնակցել է մեկ անդամով: Խմբակցությունից որեւէ մեկը չի մասնակցել 1 նիստի:

Ըստ նիստերի արձանագրությունների, Գյումրու ավագանու անդամներից 2-ը բացակայել են 2019 թ. նիստերի կեսից ավելիից: Այսպես.

1. Արմեն Բաղեշյանը (ԲՀԿ խմբակցություն) բացակայել է 2019 թվականին գումարված բոլոր 11 նիստերից: Նա բացակայել է նաև 2018 թվականին գումարված 12 նիստից 7-ից:

2. Էդգար Մկրտչյանը («Բալասանյան» դաշինք խմբակցություն) բացակայել է 2019 թվականին գումարված բոլոր 11 նիստերից: Նա բացակայել է նաև 2018 թվականին գումարված 12 նիստից 7-ից:

ՀՀ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքի երկու հոդված սահմանում են ավագանու անդամի լիազորությունների դադարեցման հնարավորության դեպքեր, որոնք կարող են վերաբերելի լինել Գյումրու ավագանու այս երկու անդամներին:

Ըստ **ՏԻՄ օրենքի 22-րդ հոդվածի** (Համայնքի ավագանու անդամի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը, դադարումը) 1-ին մասի 7-րդ ենթակետի, համայնքի ավագանու անդամի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցվում են, եթե՝ ... , ..., 7) նա մեկ տարվա ընթացքում անհարգելի պատճառով բացակայել է ավագանու նիստերի կամ քվեարկությունների կամ մշտական հանձնաժողովի նիստերի (որը պետք է արտացոլված լինի իր մասնակցությամբ ավագանու նիստերի ընթացքում ընդունված փաստաթղթերի ստորագրություններով) ավելի քան կեսից:

Նույն օրենքի Գյումրի եւ Վանաձոր համայնքներին վերաբերվող **70-րդ հոդվածի** (Ավագանու անդամի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը, դադարումը) 2-րդ մասի համաձայն, ավագանու անդամի լիազորությունները կարող են վաղաժամկետ դադարեցվել ավագանու անդամների ընդհանուր թվի ծայների մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ, եթե նա մեկ հերթական նստաշրջանի ընթացքում անհարգելի պատճառով բացակայել է ավագանու նիստերի կամ քվեարկությունների ավելի քան կեսից կամ հանձնաժողովի նիստերի կեսից:

Վերոհիշյալ երկու անձինք բացակայել են Գյումրու ավագանու 2019թ. գարնանային եւ աշնանային նստաշրջաններում գումարված բոլոր նիստերից: Սակայն անհայտ են նրանց բացակայության պատճառները,

թե ոդքանով են այդ բացակայությունները հարգելի կամ անհարգելի եղել, անհայտ է: Գյումրու ավագանու անդամները, խմբակցությունները կամ հաճայնքապեսը այդ հարգելիությունը պարզելու որեւէ նախաձեռնություն հանդես չեն բերել:

Գյումրու 7-րդ գումարման ավագանու գործունեության բոլոր 42 նիստերի ընթացքուն բացակայություն չի ունեցել Միսիթար Սահակյանը, իսկ երկու նիստից բացակայել են Սամվել Բալասանյանը, Կարինե Թաթարյանը, Լյույա Խաչատրյանը եւ Գրիգոր Գրիգորյանը, բոլորը՝ «Բալասանյան» դաշինք խմբակցությունից: 42 նիստերից միայն 6-ին է մասնակցել բարեկարգության դեկավար Արմեն Բաղեյանը: Քրիստինե Մկրտչյանը բացակայել է 19 նիստից (ԳԱԱԸ խմբ.), Արմենուհի Վարդանյանը 21 նիստից (ԳԱԱԸ խմբ.), Սաշա Մարտիրոսյանը՝ 15 նիստից (ՀՎԿ/ՕԵԿ խմբ.), Եղիար Մկրտչյանը՝ 25 նիստից («Բալասանյան» դաշինք խմբ.), մյուսներն՝ ավելի պակաս եւ այլն: ԳԱԱԸ, բարեկարգության դեկավար բացակայել են 6-8 նիստերից, որոնք ներհաշված են վերոհիշյալ բացակայությունների թվերում:

Գյումրու ավագանու նիստերին խմբակցությունների եւ անդամների նաև նակարագրություն վիճակագրությունը ըստ նիստերի արձանագրությունների ներկայացված է աղյուսակ 2-ում եւ գծապատկեր 2-ում՝ հաջորդ էջերում:

Աղյուսակ 2. Գյումրու ավագանու նիստերի մասնակցության վիճակագրությունը դիտարկման ժամանակահատվածում հետեւյալն է.

Ներկա-1, բացակա-0՝ գոր2

	Նիստի ամիսամսաթիվ	2018						2019						Ըստամենք			
		18.6	11.7	11.9	15.10	12.11	11.12	20.12	12.02	12.03	12.04	13.05	12.06	20.06	Ներկա	Բացակա	
«Գյումրու ամառապահություն» բաշխնչականացություն																	
1 Սամակ Բայազանյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13	0	
2 Մրտակ Արմենյան		1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	9	4
3 Արմանյան Գրիգորյան		1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11	2
4 Գրիգոր Գրիգորյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13	0
5 Կարստ Եղիշաբեյյան		1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12	1
6 Կարին Շնաբարյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13	0
7 Լոյս Խաչատրյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13	0
8 Հոյսոյ Կոմսանեան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	11	2
9 Տիգրան Հովհաննեսյան		1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	9	4
10 Վահան Հովհաննեսյան		0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	8	5
11 Կարեն Միքայելյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	11	2
12 Էղքան Մկրտչյան		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
13 Միքայել Սահմանյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13	0
14 Լուսին Սահմանյան		1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	11	2
15 Գայանե Սահմանյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12	1
16 Արմեն Տնլումյան		0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	7	6
17 Տիգրան Փանոսյան		0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9	4
Ըստամենդ համբաւությունից		13	13	13	14	11	15	15	15	14	14	9	15	14	175	46	
Ք3Կ խմբակցություն																	
1 Արմեն Արամյան		1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	1	9	4
2 Սահման Աստոյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13	0
3 Արմեն Բարյան		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
4 Միքայել Խաչատրյան		1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	11	2
5 Արմենուհի Միհրանյան		1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	12	1
6 Ռուսա Ասպրյան		1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	10	3
Ըստամենդ համբաւությունից		5	4	4	5	5	3	3	4	4	4	5	4	5	55	23	
ԳԱԱ խմբակցություն																	
1 Արմեն Շահումյան		1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	11	2
2 Արմեն Գրիգորյան		1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	11	2
3 Թիգրան Միքայելյան		1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	7	6
4 Արմենուհի Կարողյան		1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	6	7
Ըստամենդ համբաւությունից		4	3	3	3	4	2	2	3	1	2	3	3	2	35	17	
Ք4Կ/ՕԾԿ խմբակցություն																	
1 Հասմիկ Եղիազարյան		1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	9	4
2 Սահակ Մարտիրոսյան		1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	7	6
Ըստամենդ համբաւությունից		2	2	1	2	2	0	2	0	1	2	1	0	1	16	10	
Ավագանու անկախ անդամներ																	
1 Ավետիք Սահամբյան		0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	10	3
2 Արմեն Արմանակյան		0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	10	3
3 Գրիգոր Մարտիրոսյան		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13	0
4 Հենրիկ Դուռսովս		1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	10	3
Ըստամենդ համբաւությունից		26	25	25	27	25	24	24	26	24	25	22	26	25	324	105	

Գյումրու արտօնության գործադրությունը նույնականացնելու համար

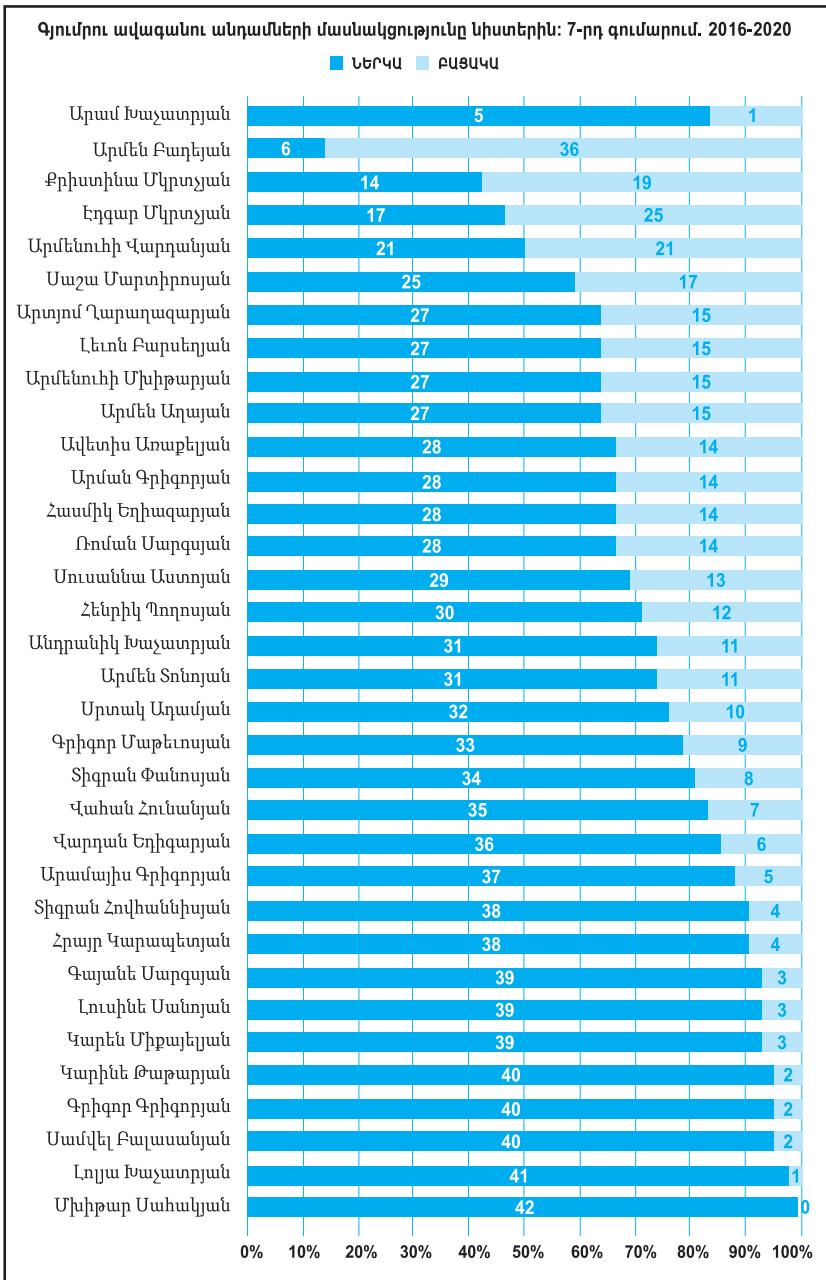
Գյումրու սպորտի գործութեան դուրս և սպորտական համակարգի նորագույն դրվագների մասին

26

	Նշանակած ամսաթիվ	2019					2020					Ընդամենը		
		10.09	08.10	12.11	10.12	20.12	11.02	10.03	10.04	12.05	10.06	17.07	Ներկա	Բացակա
	«Բայասանյան» դաշնային խմբակցություն													
1	Ասանելի Բայասանյան	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	40	2
2	Սրտակ Աղաման	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	32	10
3	Արամայիս Գրիգորյան	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	37	5
4	Գրիգոր Գրիգորյան	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	40	2
5	Վայովաճ Եղիաչյան	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	36	6
6	Կարիմ Թարայան	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	40	2
7	Լոյսա Խաչատրյան	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	41	1
8	Դրայք Կարապետյան	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	38	4
9	Շիգուան Հովհաննիսյան	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	38	4
10	Կահան Յունանյան	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	35	7
11	Կարեն Միքայելյան	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	39	3
12	Էղազար Ակրտյան	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	
13	Միհրան Սահմալյան	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	42	0
14	Լուիս Սամոյան	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	39	3
15	Գյուղան Սարգսյան	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	39	3
16	Արմեն Տոնդրյան	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	31	11
17	Շիգրան Փամոյան	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	34	8
	Ընդամենը Խմբակցությունից	13	13	14	15	15	13	14	14	12	11	14		
	ԲՀԿ Խմբակցություն													
1	Արմեն Արյան	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	27	15
2	Սուտանն Ասսոտյան	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	29	13
3	Արմեն Բաղեյան	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	36
4	Անդրանիկ Խաչատրյան	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	31	11
5	Արմենուհի Միսիքարյան	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	27	15
6	Ուռնան Սարգսյան	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	28	14
	Ընդամենը Խմբակցությունից	4	3	4	5	5	5	4	3	3	3	5		
	ԳԱԱ Խմբակցություն													
1	Լենոն Բաբսենյան	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	27	15
2	Արմեն Գրիգորյան	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	28	14
3	Քրիտինա Ակրտյան	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	19
3	Արամ Խաչատրյան	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	0	5	1
4	Արմենուհի Կարոմյան	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	21	21
	Ընդամենը Խմբակցությունից	2	2	1	2	2	4	2	4	4	2	3		
	ՀԿ/ՕԵԿ Խմբակցություն													
1	Կամիկ Եղիաչյան	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	28	14
2	Սաշա Մարտիրոսյան	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	25	17
	Ընդամենը Խմբակցությունից	2	1	3	2	2	2	2	1	0	2	2		
	Ավագանու ամենային ամրամմեր													
1	Ավետիս Խոաբենյան	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	28	14
2	Արտյոմ Ղարաբաղյան	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	27	15
3	Գրիգոր Մարտոսյան	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	33	9
4	Դննդիկ Պողոսյան	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	30	12
	Ընդամենը	24	23	25	26	27	28	24	25	23	22	28		

Գծապատկեր 2. Գյումրու ավագանու անդամների մասնակցությունը 7-րդ գումարման նիստերին. 2016 թ. հոկտեմբերի 10-ից մինչեւ 2020 թ. հուլիսի 17-ը:

ԲՅԿ, ԳԱԼՍ և ՀՎԿ/ՕԵԿ խմբակցությունները բոյկոտել են 7-9 նիստ:

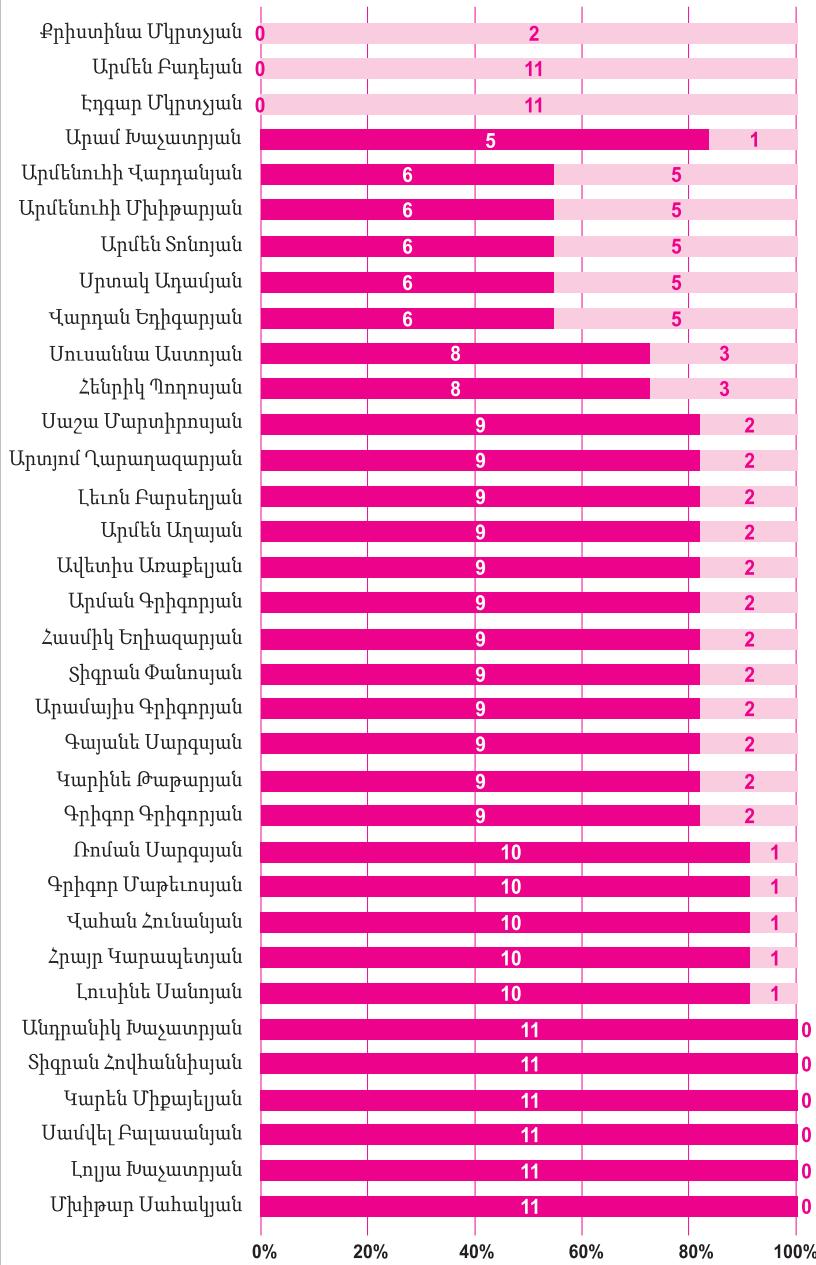

Գյումրու ավագանու գումարում դուրս են նիստերից 7-ին

Գծապատկեր 3.

Գյումրու ավագանու անդամների մասնակցությունը նիստերին:
7-րդ գումարում. 2019 թ. աշնանային և 2020 թ. գարնանային սստաշրջաններ

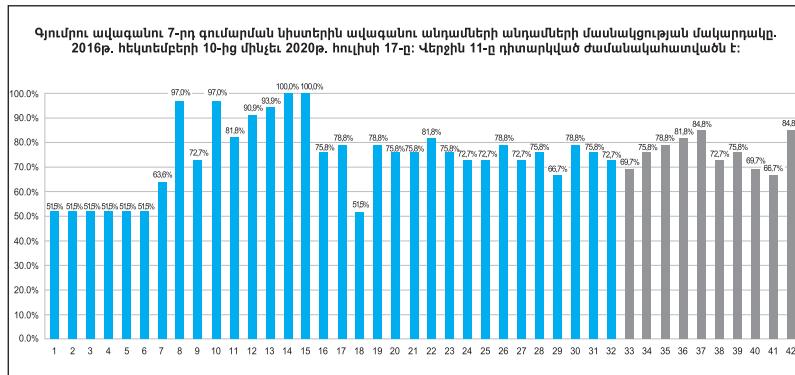
■ ՆԵՐԿԱ ■ ԲԱՏԱԿԱ

Գյումրու ավագանու 7-րդ գումարման բոլոր 42 նիստերում քվորումն ապահովվել է: Որեւէ դեպքում նիստը չի հետաձգվել կամ չեղարկվել քվորումի բացակայության պատճառով: Գումարման առաջին 6 նիստերի ընթացքում, երբ ԲՀԿ, ԳԱԼԱ եւ ՀՎԿ/ՕԵԿ խմբակցությունները բոյկոտել են նիստերը, «Բալասանյան» դաշինք խմբակցությունների կայացել է ամբողջական կազմով 17 հոգով: 14-րդ եւ 15-րդ նիստերին նաև նակցել են ավագանու բոլոր 33 անդամները:

Դիտարկված ժամանակահատվածում ավագանու նիստերին նաև նակցել են ավագանու անդամների 67-85 տոկոսը: Դաջորդող գծապատկերում ներկայացված են Գյումրու ավագանու 7-րդ գումարման բոլոր նիստերում ավագանու անդամների մասնակցության քանակական մակարդակը: Այդ գծապատկերում աջ 11 սյունակները արտացոլում են այս դիտարկման ընթացքում ավագանու նիստերի մասնակցության մակարդակը:

Գծապատկեր 4.

Ավագանու որոշումների ոլորտները եւ բնույթը

Գյումրու ավագանու որոշումների ոլորտները բխում են «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից, որտեղ 18-րդ հոդվածով հստակ սահմանված են ավագանու լիազորությունները: Դիտարկման ժամանակահատվածում (2019թ. սեպտեմբերից 2020 թ. հուլիս) Գյումրու ավագանին գումարել է 11 նիստ, որոնց ընթացքում, ընդունել է ընդունել 224 որոշում: Միջին հաշվով մեկ նիստում ընդունվել է 20,4 որոշում:

Այս բաժնում է ներկայացվում է ընդունված որոշումների բնույթն ըստ դրանց առնչվող ոլորտների:

1. Ավագանու բոլոր նիստերում ընդունվել է այդ նիստի օրակարգը հաստատելու մասին մեկական որոշում:
2. Ավագանու 10 նիստերում ընդունվել է հաջորդ նիստի օրը նշանա-

կելու մասին մեկական որոշում:

3. Բոլոր 11 նիստերում կայացվել են որոշումներ, որոնցով նախատեսվել է փոփոխություններ կատարել նախկինուն կատարված որոշումներում: Յուրաքանչյուր նիստում ընդունվել է այդպիսի 1-7 որոշում:
4. Երեք նիստում ընդունվել է 5 որոշում բյուջեի կատարողականի հաստատման եւ բյուջեի հաստատման մասին (10.09.2017, 10.12.2019, 10.03.2020):
5. Ընդունվել է մեկ որոշում համայնքի գարգացման հնգամյա ծրագրի վերանայման եւ փոփոխությունների մասին (20.12.2019):
6. Քացարությամբ ավագանու 4 նիստերի (20.12.2019, 11.02.2020, 10.04.2020 եւ 17.07.2019), բոլոր նիստերում ընդունվել են որոշումներ համայնքի սեփականություն հանդիսացող գույքը օտարելու, վաճառքի մասին, 7 նիստում ընդամենը 18 որոշում:
7. Ավագանու 4 նիստերում (10.09.2019, 12.11.2019, 10.12.2019 եւ 10.06.2020) ընդունվել են որոշումներ համայնքի սեփականություն հանդիսացող գույքը անհատույց կամ վճարովի վարձակալության տրամադրելու մասին, 4 նիստում ընդամենը 15 որոշում:
8. Քաղաքացիներին սոցիալական օժանդակության հարցեր ավագանու նիստին ներկայացվել է 9 անգամ: Ավագանու 11 նիստերից 9-ում քննարկվել եւ որոշումներ են կայացվել քաղաքացիներին մեծամասամբ 10.000-ական դրամի, իսկ երրեմն մինչեւ 50.000-200.000դրամի չափով ֆինանսական օժանդակություն ցույց տալու որոշումներ: Այդպիսի հարցեր չեն քննարկվել երկեւ նիստում (08.10.2019 եւ 10.12.2019):
9. Երկու անգամ Գյումրու ավագանին քննարկել է ՀՀ պետական իշխանության մարմիններին ուղերձ հղելու հարց: Այդ որոշումները կայացվել են Գյումրու ավագանու 2019 թ. նայիսի 12 նիստում: Ուղերձներից որեւէ մեկը համայնքապետարանի կայքում հրապարակված չէ, հրապարակված են միայն որոշումները: Ուղերձներից մեկը ուղղված էր ՀՀ կառավարությանը, մյուսը՝ ՀՀ բարձրագույն դատական խորհրդին:

10. Ավագանու որեւէ նիստում ավագանու կամ այլ կանոնակարգեր ընդունելու կամ եղած կանոնակարգերուն կամ կանոնադրություններում փոփոխություններ կատարելու մասին որոշում չի ընդունվել:
11. Ավագանու երկու նիստերում (10.09.2019, 11.02.2020)՝ նստաշրջա-

ների առաջին նիստերում, որոշումներ են ընդունվել ժամանակավոր հաշվիչ հանձնաժողով ստեղծելու մասին:

12. Ղիտարկված ժամանակահատվածում ավագանին որեւէ որոշում չի ընդունել համայնքապատկան գույքագրման փաստաթորերի հաստատման մասին:

13. Գյումրու ավագանին 1 նիստում (10.04.2020) մեկ որոշում է կայացրել հասարակական կազմակերպություններին եւ քաղաքացիական հասարակության այլ հաստատություններին դրամական օժանդակություն ցուցաբերելու մասին: Այդ որոշումով Գյումրի համայնքը Կույրերի միավորնան տարածքային կազմամերպության 68 շահառուների օժանդակել է 10.000-ական դրամով:

14. Գյումրու ավագանին դիտարկված ժամանակահատվածի բոլոր նիստերում, բացառությամբ 2020 թ. մայիսի 12-ի նիստի, 22 որոշում է կայացրել համայնքային միջոցները պետական կամ համայնքային հիմնարկներին նվիրաբերելու կամ հատկացնելու մասին:

15. Գյումրու ավագանին որեւէ արտոնություն չի սահմանել անհատների եւ կազմակերպությունների համար:

16. Գյումրու ավագանին դիտարկված բոլոր նիստերում ընդիանուր առնամբ 66 որոշում է կայացրել նախորդ խմբերում չներկայացված, զանազան հարցերի մասին: Ինչպես օրինակ, ՀՈԱԿ-ի գույքի դուրսգրման, փաստաթորերն արխիվ ուղարկելու, տոնական միջոցառումների համար դրամական միջոցներ հատկացնելու, գույք ձեռք բերելու համար դրամական միջոցներ հատկացնելու, հողամասերը կառուցապատման իրավունքով տրամադրելու, քաղաքապետարանի աշխատակազմի, ՀՈԱԿ-ների հաստիքացուցակների հաստատման, տեղական տուրքեր եւ վճարներ սահմանելու մասին, ինչպես նաև Գյումրու պատվավոր քաղաքացու կոչում շնորհելու:

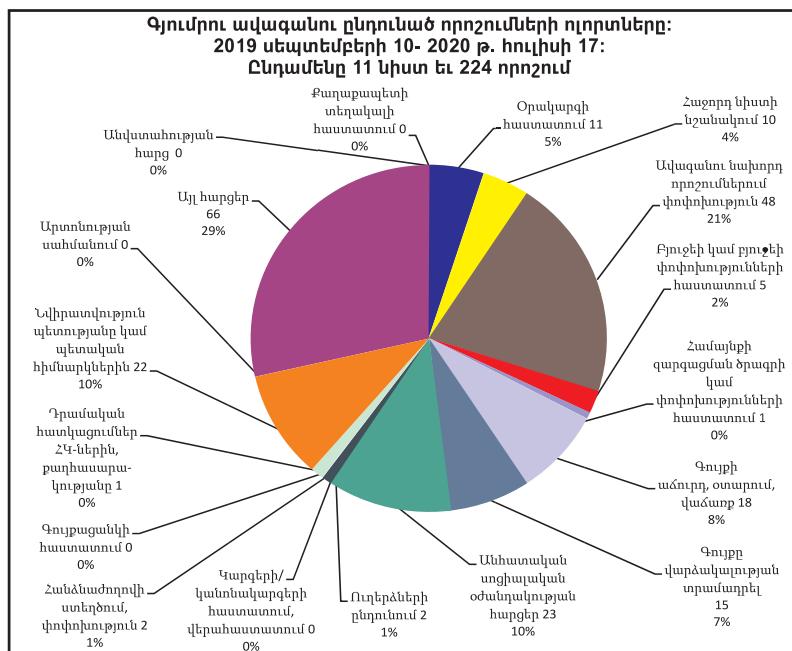
17. Ղիտարկված ժամանակահատվածում Գյումրու ավագանին համայնքապետին անվստահություն հայտնելու մասին որեւէ հարց չի քննարկել:

Ավագանու որոշումների ոլորտները դիտարկված ժամանակահատվածում.

Աղյուսակ 3.

	Որոշումների ոլորտային քաշնումը	Որոշումների քանակը
1	Օրոշարգի հաստատում	11
2	Հաջորդ նիստի նշանակում	10
3	Ավագանու նախորդ որոշումներում փոփոխություն	48
4	Բյուջեի կամ բյուջեի փոփոխությունների հաստատում	5
5	Համայնքի զարգացման ծրագրի կամ փոփոխությունների հաստատում	1
6	Գույքի աճուրդ, օտարում, վաճառք	18
7	Գույքը վարցակալության տրամադրել	15
8	Անհատակամ սոցիալական օժանդակության հարցեր	23
9	Ռողեցների ընդունում	2
10	Կարգերի/ կամնակարգերի հաստատում, վերահաստատում	0
11	Համցնաժողովի ստեղծում, փոփոխություն	2
12	Գույքացանկի հաստատում	0
13	Դրամական հատկացումներ ՀԿ-ներին, քաղաքացիությամբ	1
14	Նվիրատվություն պետությանը կամ պետական հիմնարկներին	22
15	Արտօնության սահմանում	0
16	Այլ	66
17	Անսուսահության հարց	0
18	Քայլաբարձրության տեղակալի հաստատում	0
	Ընդամենը	223

Գծապատկեր 5. Գյումրու ավագանու որոշումների բնույթը

Գյումրու ավագանին դիտարկված ժամանակահատվածում գումարել է 9 հերթական նիստ, որոնցից 4-ը՝ 2019 թ. աշնանային նստաշր-

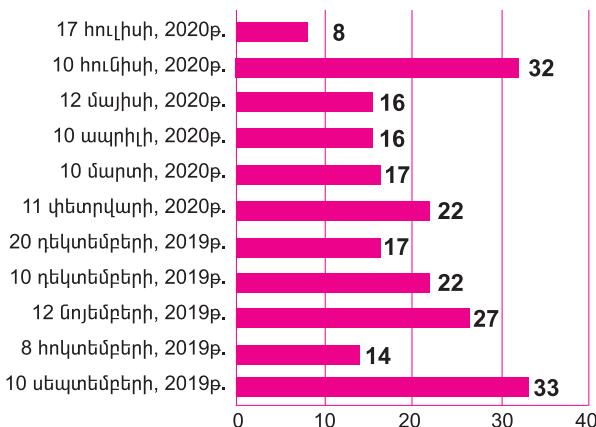
ջանուն, 5-ը՝ 2020 թ. գարնանային նստաշրջանում, ինչպես նաև գումարել է երկու արտահերթ նիստ, մեկը՝ 2019թ. դեկտեմբերի 20-ին, մյուսը՝ 2020 թվականի հուլիսի 17-ին, որում ընդգրկված են եղել 2020 թ. հուլիսի 13-ին Գյումրում գրանցված տարերային աղետի՝ հորդառատ անձրեւի եւ կարտահարության հետեւանքներից տուժած իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձանց ֆինանսապես օժանդակելու հարցեր: Ավագանու որոշումների քանակը ըստ դիտարկված ժամանակահատվածում գումարված նիստերի:

Աղյուսակ 4.

	Նիստերի անցկացման ամսաթվերը	Որոշումների քանակը
1	10 սեպտեմբերի	33
2	8 հոկտեմբերի	14
3	12 նոյեմբերի	27
4	10 դեկտեմբերի	22
5	20 դեկտեմբերի	17
6	11 փետրվարի	22
7	10 մարտի	17
8	10 ապրիլի	16
9	12 մայիսի	16
10	10 հունիսի	32
11	17 հուլիսի	8
	Ընդամենը	224

Գծապատկեր 6.

Գյումրու ավագանու ընդունած որոշումների քանակը ըստ նիստերի:
2019 թ. սեպտեմբերի 10-2020 թ. հուլիսի 17

Բացահայտված խնդիրները եւ կարգավորումների առաջարկությունները

1. Գործող Ընտրական օրենսգիրքը Գյումրի եւ Վանաձոր քաղաքներում ավագանու Ընտրության մասով պարունակող անորոշություններով խնդիրներ է հարուցել եւ կարող է հարուցել քաղաքացիների կամարտահայտման եւ տեղական իշխանության ձեւավորման գործընթացում: Ընդհանրապես քաղաքացիների ազատ եւ համաչափ կամարտահայտման տեսանկյունից գործող ընտրական մեխանիզմը թերի է:

Առաջարկվում է վերամշակել ՀՀ Ընտրական օրենսգիրքը, մասնավորաբար.

1.1. Գյումրու ավագանու ձեւավորումը իրականացնել պարզ համանասնական համակարգով, վերացնել այսպես կոչված «կայուն մեծամասնության» համակարգը, երբ ընտրությունների ընթացքում հարաբերական մեծամասնություն ստացող քաղաքական ուժը ընդդիմադիրների մանդատների հաշվին ստանում է մեծամասնություն ավագանու կազմում:

1.2. Քաղաքական ուժերի անցումային շեմը վերացնել Գյումրու եւ Վանաձորի ավագանու համամասնական ընտրություններում:

1.3. Ապակուսակցական քաղաքացիական նախաձեռնությունների համար հնարավորություն տալ որպես թեկնածու գրանցվելու ավագանու ընտրություններում:

1.4. Գյումրի համայնքի ղեկավարի ընտրությունը դարձնել ուղիղ եւ մեծամասնական ընտրակարգով, վերացնել Ավագանու կողմից համայնքի ղեկավարի ընտրության համակարգը:

1.5. Յանայնքի ղեկավարին զրկել միաժամանակ ավագանու անդամ լինելու իրավունքից:

2. Ավագանու անդամներից շատերը եւ համայնքապետարանի աշխատակիցներից ոնանք անտեղյակ են իրենց գործունեությունը կարգավորող եւ գործող օրենսդրությանը, մասնավորաբար «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքին եւ ավագանու կանոնակարգին: Բացի այդ չունեն հրապարակային գործունեության, խոսքի եւ վարքի փորձ, անտեղյակ են քաղաքականություն վարելու եւ շահեր պաշտպանելու մշակույթին եւ գիտելիքներին:

2.1. Առաջարկվում է ուսումնական եւ փորձի փոխանակման միջոցառումներ ձեռնարկել ավագանու անդամների, խմբակցությունների ղեկավարների, քարտուղարների եւ աշխատակազմի որոշ պաշտոնյաների կարողությունների զարգացման, քաղաքական մշակույթի եւ հանրային կապերի զարգացման համար:

2.2. Զարգացնել ավագանու անդամների տեխնիկական գիտելիքները էլեկտրոնային կառավարման, փաստաթղթերի էլեկտրոնային մշակման, շրջանառության եւ հաղորդակցության ոլորտներում:

3. ՏԻՄ քաղաքական եւ բարձրաստիճան վարչական պաշտոնյաների ու

ավագանու անդամների շահերի բախման ռիսկերը թույլ են կարգավորված գործող օրենսդրությամբ, ինչը կոռուպցիոն ռիսկ է որոշումների կայացման եւ համայնքային միջոցների օգտագործման ոլորտում:

3.1. Վերամշակել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքը, դրանու ներդնելով ՏԻՄ քաղաքական եւ բարձրաստիճան վարչական պաշտոնյաների ու ավագանու անդամների շահերի բախտումների կոչտ սահմանափակումներ, բացառելով շահերի բախտումները այս ոլորտում:

3.2. Օրենքով ներդնել ՏԻՄ քաղաքական եւ բարձրաստիճան վարչական պաշտոնյաների (համայնքի ղեկավարի տեղակալներ, բաժինների պետեր, հանձնաժողովների նախագահներ) ու ավագանու անդամների գույքի եւ եկամուտների ամենամյա հայտարարագրերի համակարգ:

3.3. Կանավորության եւ մասնակցայնության սկզբունքներով մշակել եւ ներդնել Ավագանու անդամների բարեվարքության կանոններ կամ վարքականուն:

4. Ավագանու որոշումները եւ որոշումների նախագծերն ու օրակարգերը օրենսդրությամբ սահմանված կարգին համապատասխան չեն հրապարակվում ի լուր հանրությանը: Որոշ դեպքերում ավագանու նիստերի արձանագրությունները թերությամբ են ներկայացված համայնքապետարանի կայքում, չեն հրապարակված որոշումների մի քանի հավելվածներ: Ավագանու հանձնաժողովների անվանական կազմը քաղաքապետարանի կայքում չի ներկայացված: Կայքում բացակայում են կամ անհնար է գտնել նաեւ ավագանու հանձնաժողովների նիստերի արձանագրությունները, ինչը վնասում է հանրային իրազեկմանը:

4.1. www.gyumricity.am կայքում հրապարակել ավագանու հանձնաժողովների անվանական կազմները:

4.2. Կայքում հրապարակել ավագանու հանձնաժողովների նիստերի արձանագրությունները, ներառյալ քվեարկությունների արդյունքները:

4.3. Առավել ուշադրություն դարձնել նիստերի օրակարգերի, արձանագրությունների եւ որոշումների պատշաճ կազմնանը եւ հրապարակմանը համայնքապետարանի կայքում, բացառելով սպրոյւմները, սխալները եւ բացքումները:

4.4. Ավագանու նիստերից առաջ ավագանու նիստերի իրազեկման հետ միաժամանակ կայքում հրապարակել բոլոր որոշումների բոլոր նախագծերը իրենց հավելվածներով եւ դրանք չինուացնել կայքից, այդպիսով հնարավորություն տալ հանրությանը ծանոթանալու ինչպես նախագծերին եւ նախնական օրակարգերին, այնպես էլ փաստացի գումարված նիստերի օրակարգերին եւ կայացված որոշումներին:

Ծրագրի ղեկավար՝ Յասմիկ Մխիթարյան
Ծրագրի փորձագետ՝ Լևոն Բարսեղյան
Հետարարձ կապի համար.
Հասցե. Հայաստան-3100, Գյումրի, Ալեք Մանուկյան 1
Հեռախոս +37498691690
Էլ.հասցե. progressgyumri@mail.ru
Կայքեր. <http://progressgyumri.am/>, <http://dialoguemc.am/>

Սույն գեկույցի տպագրությունը հնարավոր է դարձել իրականացնել ժողովրդավարության ազգային իիմնադրամի դրամաշնորհային օժանդակությամբ: Այստեղ արտահայտված տեսակետները պատկանում են հեղինակներին եւ հնարավոր է, որ չհամընկնեն ԺԱՆ-ի եւ իրականացնող կազմակերպության տեսակետներին: «Երկխոսություն՝ հանուն առաջընթացի» ծրագիրն իրականացնում է «Գյումրու առաջընթաց» քաղաքացիական հասարակության զարգացման կենտրոն» հասարակական կազմակերպությունը:

The printing of this report was prepared by the support of National Endowment for Democracy. Opinions expressed herein are those of the authors and do not necessarily reflect the views of NED and implementing organization. "Dialogue for progress" project is implemented by the "Progress of Gyumri" Civil Society Development Centre' Non-Governmental Organization.

National Endowment
for Democracy
Supporting freedom around the world

